

1 Uitdeling

1.1 Algemeen

Doel van verhaalsexecutie is steeds de verkoop van goederen van de schuldenaar om uit de opbrengst de executant zo veel mogelijk te voldoen. De uitdeling is aan enkele duidelijke regels gebonden.

1. De executieambtenaar voldoet uit de opbrengst vooraf de kosten van executie. Er blijft vervolgens een netto executieopbrengst over (verder executieopbrengst te noemen).
2. Indien de executant de enige verhaalzoeker is, wordt de executieopbrengst aan hem uitgekeerd tot het beloop van hoofdsom, renten en kosten. Een eventueel overschot wordt uitgekeerd aan de geëxecuteerde.
3. In geval van pluraliteit van schuldeisers moet worden onderscheiden:
 - a. De hoogste gerangschikte parate executant heeft geëxecuteerd; in dat geval wordt aan hem het hem toekomende (hoofdsom, renten en kosten) uitgekeerd, een eventueel overschot wordt – in afwachting van een rangregeling – belegd op een kwaliteitsrekening;
 - b. Een andere schuldeiser heeft geëxecuteerd: de gehele executieopbrengst wordt – in afwachting van een rangregeling – belegd op een kwaliteitsrekening.

1.2 Rangregeling

De wet laat aan belanghebbenden bij de executieopbrengst van een goed de gelegenheid in onderling overleg de besteding van de executieopbrengst te regelen (zie bijv. art. 481 Rv). Een rangregeling wordt eerst noodzakelijk wanneer in onderling overleg geen overeenstemming wordt bereikt.

De “Rangregeling” is een uitdelingslijst, buiten faillissement, opgesteld door een rechter-commissaris en vastgesteld na tegenspraak van belanghebbenden, zo nodig na renvooi-procedures (artt. 482 – 490a Rv).

De procedure vindt ook toepassing in geval van executie door een hypotheekhouder van een registerzaak (openbaar of onderhands krachtens machtiging van de voorzieningenrechter), zie art. 3:270 en 271 BW jo art. 551 Rv.

De opening van een rangregeling wordt verzocht aan de voorzieningenrechter bij verzoekschrift, zie artt. 480 lid 2 en 481 lid 2 Rv.

In geval van faillissement of WSNP zal – bij voldoende baten – sprake moeten zijn van een uitdelingslijst, in feite dus een rangregeling binnen faillissement. De faillissementskosten en het salaris van de curator/bewindvoerder moeten bij voorrang boven alle schulden worden voldaan (zie art. 16 lid 2 Fw, art. 3:277 BW, HR 22 december 1990, NJ 1991, 305 *De Ranitz q.q./Ontvanger*, art. 182 Fw). Feitelijk is er dan ook sprake van twee rangregelingen: één ten aanzien van de faillissementskosten waaronder het salaris van de curator en één ten aanzien van de crediteuren van voor de faillissementsdatum, ieder naar hun onderlinge rang.

Preferentielijst
Mr H.A. Stein

Voor een zuiver onderhandse verkoop – al dan niet onder druk van de hypotheekhouder – kent de wet geen rangregelingsprocedure. Over het algemeen wordt aangenomen dat de wettelijke procedure ook niet analogisch kan worden toegepast (zie Broekveldt WPNR 2006/6675, pag. 562).

Een rangregeling zal in dat geval in kort geding gevorderd moeten worden waarbij m.i. alle belanghebbenden zullen moeten worden gedagvaard (vgl. art. 438 lid 5 Rv en art. 705 lid 3 Rv). Indien het een beslag betreft op een registerzaak, waarbij sprake is van een Vormerkung en latere beslagleggers onder derden op de koopsom (dus onder de koper en/of de notaris) dienen dus te worden gedagvaard de schuldenaar, de hypotheekhouder en andere beperkt gerechtigden en beslagleggers op de onroerende zaak en op de koopsom, evenals de derden onder wie beslag is gelegd. Die laatsten zullen de uitkomst van de rangregeling moeten “gehengen en gedogen”.

Een andere mogelijkheid is wellicht dat in kort geding gevorderd wordt een rechter-commissaris te benoemen ten overstaan van wie de rangregeling moet worden vastgesteld, met overeenkomstige toepassing van de wettelijke bepalingen. Dit verhoudt zich evenwel slecht met de bezwaren tegen analogische toepassing van de wettelijke rangregelingsprocedure.

1.3 Voorrecht

De noodzaak van een rangregeling vloeit voort uit art. 3:278 BW, waarin is bepaald dat voorrang voortvloeit uit pand, hypotheek en voorrecht en uit andere in de wet aangegeven gronden.

Daarbij geldt als uitgangspunt:

1. Pand en hypotheek gaan boven voorrecht (art. 3:279 BW);
2. Voorrecht op bepaalde goederen gaat boven voorrecht op alle goederen (art. 3:280 BW);
3. bijzondere voorrechten op hetzelfde goed staan in gelijke rang (art. 3:281 lid 1 BW);
4. voorrechten op alle goederen nemen rang naar hun volgorde in de wet (art. 3:281 lid 2 BW);
5. tenzij de wet anders bepaalt.

1.4 Preferentielijst

In allerlei wettelijke bepalingen is een ratjetoe aan voorrecht gecreëerd, die hierna in schema worden gezet.

De voorrechten worden voldaan in de volgorde van de nummers waarin zij zijn geplaatst. Indien een nummer door hoofdletters is onderverdeeld, worden de vorderingen in het algemeen in die alfabetische volgorde voldaan. Vorderingen die onderling concurrent zijn, zijn opgenomen met opsommingstekens.

Men dient er steeds rekening mee te houden dat de preferentielijst slechts een betrekkelijke waarde heeft. Retentierechten en gezuiverde beperkte rechten – met de daaraan toegekende preferente waardevergoedingsaanspraak – kunnen de vermelde volgorde verstoren. Een retentor kan zijn vordering op de teruggehouden zaak verhalen met voorrang boven allen tegen wie het retentierecht kan worden ingeroepen (art. 3:291 BW). De vraag tegen wie het retentierecht kan worden ingeroepen wordt beantwoord door art. 3:291 BW en de daarbij behorende rechtspraak.

Ten slotte kennen art 3:299 (pand en hypotheek) en art. 3:283 BW (voorrecht) regelingen met betrekking tot substitutie: het (voor)recht op een goed strekt zich mede uit over vorderingen tot vergoeding die in de plaats van dat goed zijn getreden. Met name omtrent het substitutievoorrecht, en de plaats daarvan in de rangorde, bestaan nog wat onduidelijkheden.

1.5 Toelichting op Preferentielijst "Overige goederen"

Enkele voorrechten zijn hieronder van commentaar voorzien. De rang die een voorrecht inneemt volgt steeds uit de wettelijke bepaling, zodat ik de ingenomen plaats in de rangregeling niet nader toelicht.

1. *Kosten tot behoud (3:284 BW)*

Dit voorrecht moet beperkt worden opgevat. Hieronder vallen slechts kosten tot behoud van een zaak die zijn gemaakt om de zaak in fysieke zin voor geheel of gedeeltelijk tenietgaan te behoeden. Daaronder vallen niet de kosten voor (regulier) onderhoud, aldus HR 24 maart 1995, NJ 1996, 158 *Stichting Crediteurenbelangen/Rabo Domburg*.

2. *Kosten van onderhoud (art. 25 Wegenwet)*

Het voorrecht betreft het verschuldigde over de laatste twee onderhoudsjaren en het lopende jaar.

4B *Huurkoopsom (art. 5 lid 2 TWHOZ)*

De huurkoper heeft een voorrecht op de meeropbrengst bij executie van de onroerende zaak indien de hypotheekhouder of een beslaglegger met een ouder recht dan de huurkoper tot uitwinning overgaat.

8. *Kosten van bearbeiding (art. 3:285 BW)*

Het voorrecht moet voortvloeien uit een overeenkomst tot aanneming van werk. Vereist is tevens dat de crediteur zelf aan de werkzaamheden pleegt deel te nemen. Het voorrecht vervalt na verloop van twee jaren sinds het ontstaan van de vordering.

12. *Kosten faillissementsaanvraag (art. 3:288 BW, 16 Fw)*

Hieronder vallen ook de kosten "door een schuldeiser gemaakt ter verkrijging van vereffening buiten faillissement", aldus art. 3:288 sub a BW. Dat betekent dat ook de kosten van het openen van een rangregeling (art. 481 Rv) onder dit voorrecht vallen.

13A *Rijksbelastingen (art. 21 Inv.W.)*

Onder Rijksbelastingen vallen ook:

- *In- en uitvoerrechten*, op grond van art. 1 lid 2 Algemene Wet inzake Rijksbelastingen;
- *milieubelastingen*, op grond van de Wet belastingen op Milieugrondslag, die betrekking heeft op Grondwaterbelasting, Belasting op leidingwater, Afvalstoffenbelasting, Brandstofbelasting en Energiebelasting.;
- *verontreinigingsheffing*, op grond van art. 26 Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren

Preferentielijst
Mr H.A. Stein

- *diverse heffingen*, die geïnd worden als bestuurlijke boeten met toepassing van hoofdstuk VIIIA van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen. Het betreffen de heffingen als bedoeld in artikelen 14, 22, 29 en 35 van de Meststoffenwet en de Varkensheffing als bedoeld in art. 91a van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren.

Op belastingen van provincie en gemeente is het voorrecht van art. 21 Invorderingswet **niet** van toepassing. De heffing en invordering vindt weliswaar plaats als was sprake van een Rijksbelasting (art. 227a Provinciewet, art. 231 Gemeentewet), maar toepasselijkheid van art. 21 Invorderingswet is uitdrukkelijk uitgesloten (art. 232 Provinciewet en art. 249 Gemeentewet).

Preferentielijst
Mr H.A. Stein

No.	Verhaalsobject	Wetsartikel	Vordering uit hoofde van
Teboek gesteld schip			
1	A Schip	8:210/820 Lid 1 BW	Kosten van uitwinning, bewaking, rangregeling
	B Schip	8:210/820 Lid 2 BW	Kosten van wrakopruiming
	C Schip	8:211/821 BW	– Kosten tot behoud na beslag; – Vordering uit arbeidsovereenkomst laatste 12/6 maanden; – Hulploon en avarij-grosse
2	Zaken aan scheepsboord	8:221/831 BW	Kosten van uitwinning van die zaken, bewaking, rangregeling
3	Zaken aan scheepsboord	8:222/832 BW	Hulploon en avarij-grosse
4	Schip	8:204/792 BW	Hypotheek
5	Schip	8:217/827 BW	– Bedrijfsvorderingen tegen reder, eigenaar, bevrachter; – Aanvaring; – Vorderingen ex art. 8:752/1062 tegen reder of eigenaar; – Vorderingen ex art. 8:461 lid 2 tegen rompbefrachter
6	Schip	8:218/828 BW	Vorderingen ex art. 3:284 en 285 BW
Teboek gesteld luchtvaartuig			
1	Luchtvaartuig	8:1315 BW	Kosten uitwinning, bewaking, tot behoud na beslag, rangregeling
2	Luchtvaartuig	8:1317, 1318 BW	Buitengewone kosten tot behoud en hulploon
3	Luchtvaartuig	8:1311 BW	Hypotheek
Overige goederen			
1	Behouden goed	3:284 BW	Kosten tot behoud
2	Onroerende zaak	25 Wegenwet	Kosten van onderhoud
3	Onroerende zaak	138 Lid 3 Waterschapswet	Waterschapsbelasting ten laste van onroerende zaak
4	A Onroerende zaak	3:279 BW	Hypotheek
	B Onroerende zaak	5 lid 2 Tijdelijke Wet Huurkoop Onroerende Zaken	Huurkoopsom
6	Verpand goed	3:279 BW	Pandrecht
7	Goed waarop beperkt recht rustte	3:282 BW	Waardevergoedingsaanspraak
8	Bewerkte zaak	3:285 en 286 lid 2 BW	Kosten van bearbeiting
9	Appartementsrecht	3:286 lid 1 BW	Bijdrage appartementseigenaar
10	Vordering van laedens op WA verzekeraar	3:287 BW	Schadevergoedingsvordering op laedens
11	Loon van schepeling	387/429 Koophandel	Boetes en schadeloosstelling uit arbeidsovereenkomst
12	Alle goederen	3:288 sub a BW, 16 lid 2 Fw	Kosten faillissementsaanvraag
13	A Alle goederen	21 Invorderingswet	Rijksbelastingen
	B Alle goederen	31 Wet op de Accijns	Door vergunninghouder betaalde accijns
	C Alle goederen	24 Wet Verbruiksbelastingen Alcoholvrije Dranken	Door vergunninghouder betaalde belastingen
	D Alle goederen	66, 81 Werkloosheidswet	Premie sociale verzekeringen door UWV
	E Alle goederen	39c Ziektewet	Ziekte -uitkering, -premie en vergoeding door UWV
	D Alle goederen	26 Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren	Verontreinigingsheffing
	E Alle goederen	229 Landinrichtingswet	Landinrichtingsrente

Preferentielijst
Mr H.A. Stein

	F	Alle goederen	3:289 BW	Heffingen EGKS	
14	A	Alle goederen	32a Douanewet	Vorderingen douane-expediteur	
	B	Alle goederen	3:288 sub b BW	Kosten lijkbezorging	
	C	Alle goederen	3:288 sub c, d BW	Pensioen	
	D	Alle goederen	3:288 sub e BW	Arbeidsloon	
	E	Alle goederen	450 lid 3 Koophandel	Vordering van schepeling	tot
		zeewerkgever		schadeloosstelling wegens schipbreuk	
15	A	Alle goederen	34 Wet Werk en Inkomen Kunstenaars	Terugvordering uitkering	
	B	Alle goederen	30 Wet Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Gewezen Zelfstandigen	Terugvordering uitkering	
	C	Alle goederen	30 Wet Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers	Terugvordering uitkering	
	D	Alle goederen	60 Wet Werk en Bijstand	Terugvordering uitkering	
	E	Alle goederen	59 Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering	Terugvordering uitkering	
	F	Alle goederen	65b Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen	Terugvordering uitkering	
	G	Alle goederen	57b Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten	Terugvordering uitkering	
	H	Alle goederen	36d Werkloosheidswet	Terugvordering uitkering	
	I	Alle goederen	25a Algemene Ouderdomswet	Terugvordering uitkering	
	J	Alle goederen	55b Algemene nabestaandenwet	Terugvordering uitkering	
	K	Alle goederen	24d Algemene Kinderbijslagwet	Terugvordering uitkering	
	L	Alle goederen	34a Ziektewet	Terugvordering uitkering	
	M	Alle goederen	21a Toeslagenwet	Terugvordering uitkering	
	N	Alle goederen	79b Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen		